

**LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS
ĮSTATYMO NR. IX-2452 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS ĮSTATYMO
NR. XIII-581 2, 5 IR 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 PAKEITIMO
ĮSTATYMO NR. XIV-2350 4, 28 IR 29 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

1.1. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija norminėje administracinėje byloje I-3-502/2018 neskundžiamu sprendimu pripažino poįstatyminiuose teisės aktuose vartojamas sąvokas neprieštaraujančiomis įstatymams, Lietuvos Respublikos Konstitucijai bei konstituciniam teisinės valstybės principui, tačiau nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos institucijoms ir toliau nesutariant dėl svarbius paveldosaugos procesus apibrėžiančių sąvokų ir jų teisėtumo, šiuo projektu jos bei jų taikymo sritys perkeliamos į įstatymą.

1.2. projekto tikslai ir uždaviniai yra:

1.2.1. užtikrinti nekilnojamojo kultūros paveldo efektyvią apsaugą, susidedančią iš apskaitos, tvarkybos ir kontrolės, šias apsaugos sritis priskiriant konkrečioms valstybės institucijoms, numatant atsakingas pareigybes už šių apsaugos sričių organizavimą ar (ir) administravimą;

1.2.2. nekeičiant galiojančių ir praktikos patikrintų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos principų, tobulinti reglamentavimą, atsisakant vienas kitą dubliuojančių procedūrų ir reikalavimų. Pvz., saugomų kultūros paveldo vietovių ir kultūrinių draustinių reglamentavimas, paskelbti kultūros paminklai ir Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašas bei kt.

1.2.3. atsisakyti nepagrįstai sudėtingų ir apribojančių tiek nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyboje veikiančioms asmenims, tiek procedūroms atestavimo reikalavimų, sudarant galimybes įtraukti meistrus, ypač etnokultūros nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyboje.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projektą rengė Kultūros paveldo centro direktorius Virgilijus Kačinskas (virgilijus.kacinskas@yahoo.com, +37067862092), architektas, atestuotas paveldosaugos (specialiosios) ekspertizės – nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo, pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį – architektūrinio, urbanistinio, etnokultūrinio, inžinerinio – specialistas (530).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Galioja Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

4.1. siūloma tobulinti teisinį reguliavimą ir suvienodinti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos reikalavimus saugomoms kultūros paveldo vietovėms ir atitinkamiems kultūriniais draustiniams, nes ir vienos, ir kiti yra to paties turinio, bet skirtingos apsaugos formos dariniai.

4.2. siūloma atsisakyti atskiro kultūros paminklų reglamentavimo, nes Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašas yra tapatus kultūros paminklams.

4.3. siūloma nacionalinio ir regioninio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo apskaitos funkcijas paskirti vykdyti atskirai institucijai, nes tokio paveldo apskaitą, tvarkybos

administravimą ir jo kontrolę vykdant vienai institucijai neužtikrinamas efektyvus, nešališkas veikimas bei visuomenės interesas išsaugoti nekilnojamąjį kultūros paveldą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Dabar galiojantis nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos teisinis reguliavimas iš esmės nesiūlomas keisti, siūloma tobulinti valstybės institucijų atliekamų funkcijų paskirstymą, mažinti vienai institucijai tenkančio teisinio reguliavimo našta, siekiant efektyvios nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir siekiant užkardyti galimas dabar galiojančio reglamentavimo neigiamas pasekmes.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Kriminogeninei situacijai įtakos neturės, korupcijos galimybes mažins, nes siūlomas tikslesnis teisinis reguliavimas ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos funkcijų padalinimas atsakingoms institucijoms.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Papildomų verslo sąlygų ar jo plėtros apribojimų nenumatoma. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga yra vienas iš nacionalinio saugumo objektų, kuri numato verslo sąlygų ir jo plėtros ribojimus.

8. Įstatymo projekto atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams

Strateginio planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymų pakeitimo projektų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Reikės pakeisti Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymą, Kultūros ministerijos nuostatus, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos nuostatus. Reikės parengti ir priimti Kultūros paveldo tyrimų ir apskaitos tarnybos nuostatus. Reikės pakeisti Kultūros vertybių registro nuostatus, Nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo kriterijų aprašą, Nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimui reikalingų tyrimų duomenų apimties aprašą, Vertinamų objektų ar vietovių pavyzdinių vertingųjų savybių aprašą, Rekomenduojamų nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų akto grafinių priedų urbanistinei kultūros paveldo vietai aprašą, Pavyzdinių urbanistinių kultūros paveldo vietovių užstatymo tipų (morfortipų) aprašą, Nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtų teritorijos bei apsaugos zonos ribų plano sutartinių ženklų aprašą, Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akto formos ir jos pildymo aprašą, Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų pavyzdinius nuostatus, Inicijuojamų skelbti valstybės saugomais kultūros paveldo objektų atrankos kriterijų aprašą. Reikės parengti (pakeisti) ir patvirtinti trūkstamus paveldo tvarkybos reglamentus bei kitus, įskaitant savivaldybių, teisės aktus.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Yra sąvokų ir jas įvardijančių terminų, kurie perkeliama iš poįstatyminių teisės aktų, o projektu apibrėžiamos sąvokos ir juos įvardijantys terminai bus vertinami Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Atitinka.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Per pusę metų nuo projekto įsigaliojimo turės būti priimti šie svarbiausieji teisės aktai ar jų pataisos:

12.1. Lietuvos Respublikos Seimas

Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo pakeitimas,

12.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė:

Kultūros ministerijos nuostatų pakeitimas,

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos nuostatų pakeitimas.

Kultūros paveldo tyrimų ir apskaitos tarnybos nuostatai.

Kultūros vertybių registro nuostatų naują redakciją,

Nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo kriterijų aprašo naują redakciją,

Nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimui reikalingų tyrimų duomenų apimties aprašo pakeitimas,

Vertinamų objektų ar vietovių pavyzdinių vertingųjų savybių aprašas,

Rekomenduojamų nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų akto grafinių priedų urbanistinei kultūros paveldo vietai aprašas,

Pavyzdinių urbanistinių kultūros paveldo vietovių užstatymo tipų (morfortipų) aprašas,

Nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtų teritorijos bei apsaugos zonos ribų plano sutartinių ženklų aprašas,

Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akto formos ir jos pildymo aprašo pakeitimas,

Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų pavyzdinių nuostatų pakeitimas,

12.3. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

Inicijuojamų skelbti valstybės saugomais kultūros paveldo objektų atrankos kriterijų aprašo nauja redakcija.

Paveldo tvarkybos reglamentai

12.4. Savivaldybės:

Vietinio reikšmingumo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos teisės aktai.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetinais metais)

Projekto įgyvendinimui reikės valstybės biudžeto asignavimų perskirstymo tarp Valstybinės kultūros paveldo komisijos, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos bei šių pastarųjų dviejų sąskaita skirti asignavimus Kultūros paveldo tyrimų ir apskaitos tarnybai. Savivaldybėms tikslinamos tik jų savarankiškos funkcijos, todėl valstybės biudžetui naštos nebus.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nėra gauti.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Registras, kultūros paveldas, archeologija, nekilnojamasis turtas, paveldo apsauga, duomenų bazė, kultūros vertybė, kapinės, paminklas.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaškinimai
Nėra.

Teikia
Seimo narys

Arvydas Anušauskas